

OBSAH.

	Str.
Úvod	1—5
M. Matěj z Janova v literatuře husitské, bratrské, protestantské a osvícenské, 1—3. — Historická literatura 19. st. o Matěji z Janova: Palacký a Neander. Gieseler, Böhringer, Krummel, Ullmann, Lechler, Loserth, Tomek, Klicman, 3—4. — Úkol a rozdělení tohoto spisu, 4—5.	

Hlava I.

Život M. Matěje z Janova	5—32
------------------------------------	------

1. Rodiště a doba narození Matěje z Janova, 6—8. — 2. Matěj z Janova v Praze. Styk s Milíčem, 8. — 3. Studia Matějova na universitě Pařížské, 9—16. — 4. Mistr Matěj v Praze: soudy o beneficia, úřad arcibiskupského poenitentiáře a kazatele, studia na universitě Pražské, farářství ve Veliké Vsi čili Michelsdorfu, kázání u sv. Mikuláše na Starém Městě Pražském, revokace r. 1389, další soudy a smrt r. 1394, 17—21. — 5. Duševní vývoj Matěje z Janova: studium bible, vliv Milíčův, vlivy Pařížské, životní zkušenosti, mravní a náboženská konverse, navázání na Milíče, zpovědnická praxe, idea častého přijímání laikův, 22—30. — 6. Osobní povaha Matěje z Janova, 30—32.

Hlava II.

Spisy M. Matěje z Janova	33—81
------------------------------------	-------

Úvod

Motivy spisovatelské činnosti Matějovy; všeobecná charakteristika jeho díla, 33—34.

§ 1. *Traktát „Super passione Christi“.*

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Rukopisy. 6. Doba sepsání. 7. Cena a význam, 34—36.

§ 2. *Traktát „De decem praeceptis“.*

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Rukopisy. 6. Doba sepsání. 7. Cena a význam, 36—38.

§ 3. *Kázání M. Matěje z Janova.*

1. Fragmenty osmi latinských kázání. 2. Doba sepsání. 3. Forma. 4. Obsah, 38—40.

Poznámka: 1. Dicta M. Mathiae Parisiensis. — 2. Sermo M. Mathiae de vana gloria respuenda, 40—41.

§ 4. *Regulae Veteris et Novi Testamenti.*

a. Část všeobecná.

1. Titul. 2. Vznik. 3. Doba sepsání. 4. Motto, pohnůtky a účel. 5. Obsah a zevnější rozdělení. 6. Literární forma a sloh. 7. Rukopisy, 41—52.

b. Část speciální.

Kniha I. traktát 1.

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 53.

Kniha I. traktát 2.

1. Titul. 2. Motiv a obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 54—55.

Kniha II. traktát 1.

1. Titul. 2. Motiv a účel. 3. Obsah a rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 55—57.

Kniha II. traktát 2.

Je ztracený, ale byl napsán, 57.

Kniha III. traktát 1.

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 58.

Kniha III. traktát 2.

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba napsání. 6. Rukopisy. 7. Staročeský překlad, 58—60.

Kniha III. traktát 3.

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 60—61.

Kniha III. traktát 4.

1. Titul. 2. Obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy. 7. Staročeský překlad. 8. Vydání, 61—63.

Kniha III. traktát 5.

1. Titul. 2. Motiv a obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy. 7. Staročeský a staroněmecký překlad. 8. Tisky, 63—68.

Kniha III. traktát 6.

1. Titul. 2. Motiv, účel a obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit. 5. Doba sepsání. 6. Rukopisy. 7. Překlad. 8. Vydání, 68—71.

Kniha IV.

1. Titul. 2. Motiv, účel a obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit.
5. Doba sepsání. 6. Rukopisy, 71—73.

Kniha V.

1. Titul. 2. Motiv, účel a obsah. 3. Rozdělení. 4. Incipit — Explicit.
5. Doba sepsání. 6. Rukopis, 73—75.

§ 5. *Nezachované nebo neznámé spisy Matěje z Janova.*

1. Dva spisy censurované r. 1392. 2. Recense celé české bible, 75—77.

Dodatek.

Vydání spisů M. Matěje z Janova od Otty Brunfelsa r. 1524 a v Opera Hussi, ed. Norimb., 1558 a 1715 (srovnávací tabulky), 77—81.

Hlava III.

Učení M. Matěje z Janova . . . . . 82—319

A. Učení o církvi čili o pravém a lichém křesťanství.

a. Část synthetická.

§ 1. *Filosoficko-theologický podklad názorů Matějových o církvi.*

1. Veritas prima, 82—83. — 2. Veritas prima a tvorové, 83—84. —
3. Tři zákony: zákon přirozený, zákon psaný a zákon milosti,
85—86. — 4. Clánky víry křesťanské a Desatero božích přiká-
zání, 86—87. — 5. Svědkové pravdy, 87. — 6. Dostatečnost zákona
evangelického. Tradice. Statuty církevní. Otcové lidu. Obyčeje
církevní, 88—89.

§ 2. *Pojem církve.*

1. Náboženství křesťanské a jeho dokonalost. Pojem křesťana. Práví kře-
stáné tvoří jedinou církev Kristovu. Definice církve svatých. Com-
munio ipsorum sanctorum, communio corporis et sanguinis Jesu
Christi a communio credentium, 89—93. — 2. Podstatný znak
církve svatých: duchovní jednota údů církve s Kristem a na-
vzájem. Princíp, vzor, causa efficiens a tři mody jednoty církevní,
94—95. — 3. Jednota církve a svátost oltární, 96—97. — 4. Církev
svatých jako unum corpus Christi mysticum, 98. — 5. Ecclesia
malignantium, 98—99. — 6. Dnešní církev zlých a dnešní církev
boží, 99—101.

§ 3. *Ústava církve.*

1. Definice církve hierarchické, 101—102. — 2. Rozdělení církve podle
stavů. Tři prvotní podstatné stavy čili rodiny církevní: papež, bisku-
pové a farářové, a čtyři stavy méně podstatné: patriarchové, arci-
biskupové, arcijáhnové a děkanové. Pomocníci: kardinálové, ka-
nonníci a vikáři, 102—103. — 3. Rozdělení církve na rameno
světské a duchovní, 103. — 4. Rozdělení církve na stavy: stav
manželský, stav zdržlivých a stav panen, 103. — 5. Rozdělení
církve na 12 článků, 103—104. — 6. Adhese těchto článků s Kri-
stem, 104—105.

§ 4. *Církev a stát.*

1. Úkol státu v církvi, 105—106. — 2. Povýšenost církve nad státem s ohledem na původ a úkol státu, 106.

§ 5. *Mravní stav církve současně.*

1. Čtyři hlavní příčiny rozvratu církve: tělesnost kněží, tyranie světských knížat, tyranie prelátův církevních a přílišná pravomoc a autorita mnichů, 106—108. — 2. Zkáza stolice papežské: papežovo kontrahování kollace všech beneficí církevních, 108—110. — 3. Zkaženost biskupův, 110—111. — 4. Farářové, jejich zlořády a jejich důležitost v církvi, 111—113. — 5. Zkaženost mnichův a zhoubný vliv její na ústavu církve i na laiky, 113—119. — 6. Zkáza „korunovaných“: mistrů, doktorův a kanovníků, 120. — 7. Zkáza lidu. Kněží v opovržení u lidu, 121—122. — 8. Extenzité zkázy církevní společnosti odpovídá její intenzita; typické zlořády: pokrytství a jeho formy: a) pýcha kněží. Nálezky lidské a jejich zhoubný vliv na život v církvi. Znevážení Písma a zbožného života laického, beztrestnost hříšníkův a pronásledování svatých kazatelův a laiků, 122—131. — 9. Nežřízený kult obrazův a soch svatých. Zázraky, odpustky, posty, pouti, atd., 131—136. — b) 10. Lakota kněží a její druhy: simonie a mnohoobročení; c) nešlechtnost a d) tělesná smyslnost kněží, 137—140. — 11. Neshoda v učení a v životě kněží čili směšování Boha a světa, 140—141. — 12. Úhrnný úsudek o kněžích soudobých, 141—142.

§ 6. *Reforma církve.*

1. Reforma ústavy církve, 142—144. — 2. Reforma orgánů církve, 144. — 3. Reforma lidu, 145. — 4. Ideál pravého křesťana, 145—148. — 5. Ideál svatého kazatele, 149—150. — 6. Vznik a vývoj reformy v minulosti a v přítomnosti, a naděje její v budoucnosti, 150—54.

b) Část analytická.

§ 7. *Rozbor Matějova pojmu církve.*

1. Program rozboru: vysvětliti logický (a) a historický (b) původ myšlenek Matěje z Janova o církvi, spojití je s ideami a naukami jejich doby a tím oceniti jejich význam (c), 154—155. — 2. Všeobecný výklad o logické souvislosti pojmu církve s ethickými a filosofickými zásadami Matějovými, 155—157. — 3. Speciální výklad ideových předpokladů pojmu církve Matěje z Janova: idea zákona první pravdy a idea svátosti oltářní jako summy zákona Kristova vedly k pojmu církve svatých, 157—159. — 4. Idea vnitřní a zevnější jednoty církve vlastním logickým základem Matějova pojmu církve svatých. Historický význam unionismu Matěje z Janova: sv. Augustin, Hugo ze Sv. Viktora a Milíč o jednotě církve, 159—163. — 5. Vliv schismatu na unionism Matějův. Matěj z Janova a konciliaristé, 163—166. — 6. Původnost unionismu Matěje z Janova, jeho logický postup a závěr: myšlenka jednoty církve logickým podkladem ideje církve svatých a zároveň ideje církve hierarchické, 166—167. — 7. Historický výklad pojmu církve svatých Matěje z Janova. Matěj z Janova a sv. Augustin: *communio sanctorum* a *communio omnium credentium*, *ecclesia corpus Christi mysticum*, *eucharistia sacramentum incorporationis et unitatis*, všeobecné kněžství. Tyto myšlenky v teologii středověké, zvláště české: Malogranatum, Štítný, Milíč. Neshoda Matěje z Janova se sv. Augustinem v pojmu *electi*, 167—174. — 8. Matěj z Janova a Milíč: rozdíly a podobnosti, 174—179. — 9. Místo

Matějova pojmu církve ve středověké theologii vůbec a v myšlení jeho doby zvláště. Reformní tendence Matějovy ideje církve svatých, jež postavena jednak proti juristickému pojmu papalistů, jednak proti sesvětštělé církvi jeho doby, 179—181.

§ 8. *Rozbor církevní ústavy Matějovy.*

1. Logické předpoklady ústavy církve Matěje z Janova: pojem církve empiricko-hierarchické a pojem zevnější jednoty církve jako organicky uclánkovaného těla Kristova. Původnost Matějovy ústavy církve vysvítá ze srovnání její s ústavou Pseudo-Dionysiíovou, Hugonovou a Amourovou. Význam Matějovy ústavy v její tendenci obrácené proti papalistickým názorům a proti mnichům. Federalistická povaha církevní ústavy Matěje z Janova. Matěj z Janova a Milíč, Matěj z Janova a Vilém de St. Amour. Matěj z Janova a konciliaristé, 182—188. — 2. Ideový základ názoru Matěje z Janova na církev a stát: princip jednoty. Matěj z Janova, Hugo ze Sv. Viktora a papež Bonifác VIII. Shody a rozdíly. Základní motiv a tendence Matějova názoru na povýšenost moci kněžské nad mocí světskou jest ethická, ne politická, 188—191.

§ 9. *Rozbor Matějovy kritiky a reformy církve.*

1. Kritika církevních zlořádů, ethické ideály a reformní snahy vlastním obsahem a cílem Matějova díla, 191—192. — 2. Religiosita Matěje z Janova psychologickým a idea křesťanského zákona logickým východištěm kritiky i ethiky Matěje z Janova. Povaha asketicko-transcendentní ethiky Matějovy. Pessimistický rys jeho ethiky: shoda s předchůdci, se Stítným a s Milíčem. Idea kříže a popření vůle a spojení s Bohem mystickými elementy ethiky Matějovy (i Milíčovy), 192—195. — 3. Historický výklad kritiky Matěje z Janova: vliv schismatu, 195. — 4. Analýsa základních myšlenek z kritiky Matějovy: myšlenka o papežské kollaci všech beneficíí církevních dotýká se základu papalismu, shoduje se s Milíčem, s M. Vojtěchem Raňkovým i s pařížskými mistry. Myšlenka o mniších, z čeho vyplynula. Myšlenka o lidských nálezcích. Její význam pro poznání a posouzení zbožnosti Matějovy, 195—203. — 5. Idea Antikrista podkladem Matějova teleologického a ethického nazírání na svět a dějiny. Apokalyptické elementy v ní. Srovnání s Milíčem: shody a rozdíly v myšlence Antikrista a v pojmání reformy církve, 203—206.

B. *Učení o šedlosti oltářní a jejím přijímání.*

a) *Část synthetická.*

1. Obsah 2. traktátu I. knihy „De venerabili sacramento“	207—223
2. Obsah IV. knihy „Quaestio de raris et crebris communionibus“	223—268
3. Obsah V. knihy „De corpore Christi“	268—291

b) *Část analytická.*

Úvod.

Souvislost ideje častého přijímání s ostatními ideami základními v učení Matěje z Janova. Její lidová povaha. Jest vyvrcholením reformního snažení Matějova. Dosavadní literatura historická: Kalousek, Palacký, Neander. Úkol následujícího rozboru, 292—294.

§ 1. *Přijímání svátosti oltářní v církvi katolické až do 14. st.*

Prakse v církvi prvotní. Mínění sv. Augustina, Jeronyma a Jana Zlatoústého. Synoda v Agdě r. 506, v Toursu r. 813, v Lateránu r. 1215. Tridentinum, 295. — Názory církevních učitelů středověkých (v celku), 296. — Mystikové středověcí o přijímání svátosti oltářní. M. Ekehart, Tauler, Suso, Imitatio Christi, 296 až 298. — Reformátorové odporučející časté přijímání laiků: Simon Fidatus Kassijský, Savonarola, Vincenc Ferrerius, Gerard Groot, Milíč a Matěj z Janova. Vzájemný poměr, 298.

§ 2. *Vznik a vývoj otázky častého přijímání v Čechách ve 2. pol. 14. st. až do vystoupení M. Matěje z Janova.*

1. Otcem myšlenky jest Milíč. Proč ne Waldhauser. Jak tato myšlenka vznikla u Milíče. Poměr její k reformnímu dílu Milíčovu. Kdy Milíč vystoupil s požadavkem častého přijímání. Jak o tom soudí ve svých postillách? 299—301. — 2. Rozšíření častého přijímání mezi žáky Milíčovými. Výsledky soudní a zákaz papežův i konsistoře. Přilnutí žen k ideji častého přijímání. Význam žen v náboženském hnutí předhusitském. Matěj z Janova a ženy. Synoda Pražská z 19. října 1388 a následky její. Revokace Matějova r. 1389, 301—305. — 3. Traktátová literatura česká o častém přijímání laiků; její vznik a výběr. M. Vojtěch Raňkův, Tomáš ze Štítného a M. Matouš z Krakova, 305—309.

§ 3. *Vznik, cena a význam učení M. Matěje z Janova o častém přijímání svátosti oltářní.*

1. Vznik myšlenky častého přijímání u Matěje z Janova. Cizí vlivy. Matějovo vlastní studium otázky, 310. — 2. Požadavek častého přijímání vyplýval Matějovi z Janova z uvažování o duchovních potřebách laiků vůbec a o účinnosti a podstatě svátosti oltářní zvláště. Podmínky hodného přijímání, 311. — 3. Matěj z Janova o účincích přijímání svátosti oltářní. Přijímání svátosti a spojování se s Kristem. Mystická povaha této myšlenky. O mysticismu Matěje z Janova vůbec, 312—314. — 4. Nekatolické názory Matěje z Janova: o poměru přijímání duchovního a svátostného, o duchovním přijímání kněží za lid a o nehodnosti zřídka přijímajících, 314 až 315. — 5. O „utrakvismu“ Matěje z Janova. Význam otázky. Proč Janov nedospěl k ideji kalicha. Organická souvislost ideje častého přijímání 14. st. s ideou kalicha 15. st., 315—318. — Závěr, 318—319.

Opravy	320—322
Rejstřík jmenný	323—325
Rejstřík věcný	326—330